ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 104, Mayıs 2020, s. 115-135

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.42164>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
16.03.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.05.2020

Dr. Öğr. Üyesi Selahattin BEYENDİ

İnönü Üniversitesi, Matematik Eğitimi Anabilim Dalı
Matematik Öğretmenliği Programı
selahattin.beyendi@inonu.edu.tr

ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ STAJ YAPTIKLARI OKULLARDAKİ ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Öz

Bu çalışmanın amacı, İlköğretim Matematik Öğretmenliği son sınıfta okuyan öğrencilerin okul deneyimi dersi kapsamında staj gördükleri okullardaki matematik öğretmenlerine yönelik görüşlerini incelemektir. Bu çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması benimsenmiştir. Bu çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Çalışmaya katılan 61 öğretmen adayına açık uçlu beş tane soru sorulmuş ve bu sorulara verilen cevaplara ilişkin görüşler yazılı olarak alınmıştır. Çalışmada elde edilen görüşler Mesleki Bilgi ve Beceri ile Tutum ve Değerler olmak üzere iki tema etrafında toplanmıştır. Bu temalardaki görüşler analiz edildikten sonra alt temalar halinde gruplandırılarak tablo şeklinde sunulmuştur. Çalışma sonucunda öğretmen adayları staj hocalarını daha çok yöntem ve teknik, öğretim teknolojileri, sınıf yönetimi, iletişim, disiplin, hoşgörülülük, rol-model, sinirli ve adil olma gibi alt temalarda olumlu veya olumsuz düşüncelerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının birçok uygulama öğretmenlerinin genel olarak öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine uyduğunu ve kendileri için rol-model olabileceklerini belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Okul Deneyimi, Öğretmen Adayı, Matematik Öğretmeni, Öğretmen Yeterliliği.

**MIDDLE SCHOOL MATHEMATIC TEACHER CANDIDATES'
OPINIONS RELATED TO THEIR TEACHERS IN THE SCHOOLS
WHERE THEY DO INTERNSHIP**

Abstract

The aim of this study is to examine the opinions of primary school mathematics education students about mathematics teachers at schools where they attend internship within the scope of school experience course. In this study, a case study which is one of the qualitative research methods has been adopted. In this study, the data were collected through a semi-structured interview form. Five open-ended questions were asked to 61 candidate teachers who participated in the study and their opinions on the answers given to these questions were received in writing. The opinions obtained in the study were gathered around two themes: Professional Knowledge and Skill and Attitude and Values. After analyzing the opinions in these themes, they were grouped into sub-themes and presented as a table. As a result of the study, the candidate teachers expressed their positive or negative thoughts on sub-themes such as methods and techniques, instructional technologies, classroom management, communication, discipline, tolerant, role-model, frustrated and fairness. According to the results of the research, most of the teacher candidates stated that teachers with whom they did internship generally comply with the general competencies of the teaching profession and may be role-models for them.

Keywords: School Experience, Candidate Teacher, Mathematics Teacher, Teacher Competence.

GİRİŞ

Dünyada toplumların gelişmişlik düzeyini belirleyen en büyük etmen o toplumun sahip olduğu eğitim sistemidir. Tabi ki eğitim sisteminin önemli bir bileşeni öğretmenlerdir. Öğretmenlerin toplumun kalkınmasına katkıda bulunması için iyi bir şekilde yetişmesi ve kendilerini her alanda geliştirmeleri gerekir. Öğretmenler; mesleki bilgi, beceri, tutum ve değerler konusunda donanımlı olmaları gerekir. Çünkü öğretmen yetiştirdiği öğrenciler için en büyük rol-modelidir. Öğrencilerin sosyal alana sağlıklı bir şekilde dâhil olmaları için öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Bu bağlamda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en çok tartışılan konulardan biri eğitimin niteliği konusudur. Eğitimin niteliğini belirleyen unsurların başında ise öğretmen gelir. Türkiye’de öğretmenlerin daha nitelikli yetiştirilmesine yönelik çalışmalar uzun yıllar öncesine dayanır. Öğretmen eğitimi uygulamalarının 150 yıllık geçmişi vardır (Alkan ve Hacıoğlu, 1997: 7). Türkiye’de bu çalışmalar değişik dönemlerde çeşitli şekillerde kendisini göstermiştir.

1982 yılında 41 sayılı kararname ile öğretmen yetiştirme sorumluluğu MEB’den alınarak YÖK’e devredilmiştir. Öğretmen yetiştirme sorumluluğundaki bu görev değişikliğinin altında yatan en önemli nedenlerden birisi öğretmen yetiştirme kaynağının tutarlılığı olmayan çeşitlilikten ve düzensizlikten kurtarılarak ülkeyi çağdaş dünya normlarında bir sisteme kavuşturmak (Yapıcı ve Yapıcı, 2004: 54-55). Bu düşünceyle YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi çerçevesinde, Türkiye’de, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin öğretmen yetiştirme sistemi üzerinde çok yönlü ve kapsamlı değişiklikler gerçekleştirilmiştir (Yeşil ve Çalışkan, 2006). 1994 yılında gerçekleştirilen bu projeyle hizmet öncesi öğretmen-

men eğitimi daha nitelikli hale getirilmeye çalışılmış ve okul deneyimi derslerinin tüm eğitim fakültelerinin programlarında yer alması sağlanmıştır (Ergüneş, 2005).

Okul ortamında farklı eğitim süreçlerinin izlenmesi, bu dersin genel hedefleri içerisinde yer almaktadır. Okul deneyimi dersinin öğretmenlik programına alınmasının temel amacı ise, öğretmen adaylarının deneyim kazanmaları, ders dışı çalışmalarını fakültedeki çalışmalarıyla ilişkilendirmeleri ve meslektaşları ile tartışabilmeleri doğrultusundadır (Saraç, 2004). Okul deneyimi dersi, öğretmen adaylarının başta mesleğin gerektirdiği genel ve özel alan yeterlilikleri olmak üzere, onların öğretmen niteliklerini geliştiren, deneyimli ve donanımlı hale gelmelerine katkıda bulunan, önemli bir derstir. Bu ders bağlamında uygulama okullarında, öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilen etkinlikler ve yerine getirilen görevler, onların deneyimli öğretmenleri görev başında gözlemlemelerine, bireysel ve küçük gruplarla çalışmalarına ve kısa sürelerle öğretmenlik deneyimi kazanmalarına olanak tanımaktadır (Ergüneş, 2005). Bu süreçte şüphesiz en önemli görev ve sorumluluk öğretmen adaylarına uygulama okullarında rehberlik eden uygulama öğretmenlerine düşmektedir. Model olarak öğretmenin iyi olması, öğrencilerin de olumlu davranışlar kazanmasına yardımcı olur. Eğer öğrenci, öğretmeni ile iyi bir iletişim kurabilmişse, öğretmeni her türlü tutum ve davranışıyla ona olumlu örnek oluyorsa, öğrencinin düzeyi ile ilgili olarak öğrenemeyeceği hiçbir bilgi ve yapamayacağı hiçbir davranış yoktur. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğretme ve öğrenme sürecinde profesyonel bir yaklaşım içinde olmaları ve iyi model oluşturmaları gerekir. Kılık kıyafetinin, konuşmasının tutum ve tavırlarının, bilgi ve becerilerinin kısaca her türlü davranışının öğrenciyi etkilediğini göz ardı etmemelidir (Türkoğlu, 2002: 267). Öğretmenler üzerinde yapılan son araştırmalar incelendiğinde; kişilik bakımından yeterli öğretmenlerin öğrencilerini olumlu yönde etkilediği, yetersiz öğretmenlerin ise öğrencileri okuldan, öğrenmeden, eğitmeden ve öğretmenden soğuttuğu görülmektedir. Öğretmenin kişiliğini oluşturan çeşitli davranışların, öğrenci üzerinde önemli etkileri olduğu bir gerçektir. Kişiliği oluşturan en temel özellik ise tutumlar ve benlik algısıdır. Öğretmenlerin öğrencilerini etkileyen en önemli özelliği tutumlarıdır (Gürkan, 1993: 7-9).

Öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi ile öğretmenlik mesleğinde karşılaşabilecekleri tutum ve davranışları yerinde görmeleri adına önem arz etmektedir. Öğretmenlerin temel yeterliliklere sahip olması, öğrencilerin başarılarını artırmanın ve kişisel gelişimlerini sağlamalarının anahtarlarından biridir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı 2006 yılında “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri belgesini yayınlamıştır. Bu belge yayımlandıktan sonra sahadan gelen geri bildirimler ve sürekli değişen ihtiyaçlar doğrultusunda 2017 yılında Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri güncellenerek eğitim paydaşlarının kullanımına sunulmuştur (MEB, 2017). MEB’in 2017 yılında sunmuş olduğu belgede; Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri, Tutum ve Değerler olarak öğretmenlerin sahip olmaları gereken değerler belirtilmiştir. Bu belge öğretmenlerin mesleğine ilişkin alan, alan eğitimi ve mevzuat bilgisi, öğretmenin eğitim ve öğretimi programlaması, öğrenme ortamını oluşturmaları, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme ve değerlendirme, öğrenciye yaklaşım şekli, milli, manevi, evrensel değerler, iletişim ve işbirliği ile kişisel ve mesleki gelişim yeterliliklerini kapsamaktadır.

Matematik dersi, öğrencilerin diğer derslere oranla zor öğrendikleri aynı zaman önyargı ile baktıkları bir derstir. Matematik dersinin daha iyi öğretilmesi ve kolay anlaşılmasını sağlamak da matematik öğretmenlerine düşmektedir. Matematik öğretmenlerinin öncelikle mesleki bilgisi ve bu bilgiyi öğrenciye aktarabileceği yöntem ve teknikler konusunda kendisini geliştirmesi gerekmektedir. Matematiğe karşı öğrenciler üzerinde oluşan ön yargıyı kırmak için öğrencinin anlamasına yardım edecek en doğru ve anlaşılır yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Ayrıca mesleki bilgi ve beceri ile birlikte öğretmenlerin tutum ve değerleri de öğrenciler üzerin-

de önemli bir etkidir. Öğretmenin düşünceleri, tutumları, duygusal tepkileri ve çeşitli alışkanlıkları öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir. Kısacası yeni kuşakların meydana gelmesinde: Öğretim ortamı ve öğretim yolları, öğretilen konunun niteliği, beklenmedik durumlarda ortaya çıkan soru ve tepkilere karşı öğretmenin tutumu rol oynamaktadır (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007).

Bu çalışmada bir devlet üniversitesinin İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı son sınıfında yer alan okul deneyimi dersi kapsamında öğretmen adaylarının staj yaptıkları okullardaki matematik öğretmenlerine yönelik görüşleri sorulmuştur. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının farklı okullardaki ortaokul matematik öğretmenlerinin mesleki yeterlilikleri konusunda görüşlerini almak ve nasıl bir matematik öğretmeni beklediklerini araştırmaktır. Bu amaçla ulaşmak için aşağıdaki araştırma sorularının cevaplarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

1. Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin farklı özellikleri nelerdir?
2. Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapardınız?
3. Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapmazdınız?
4. Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumlu özellikleri nelerdir?
5. Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumsuz özellikleri nelerdir?

Çalışmada ortaya çıkan sonuçlar ortaokul matematik öğretmenlerinin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarının öğrenciler üzerindeki etkileri görülmüştür. Ayrıca bu çalışma ideal bir matematik öğretmeninden beklenen davranışları ortaya koyma adına aday öğretmenler için bir kaynak olacaktır.

YÖNTEM

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı son sınıf staj öğrencilerin gözünden ortaokul matematik öğretmenlerinin nasıl bir öğretmenlik anlayışı sergiledikleri ve öğretmen adaylarının ne tür özelliklere sahip matematik öğretmenleri beklediğini araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada nitel veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. Nitel araştırmalar belirli bir birey, grup veya koşul hakkında detaylı bir çerçeve ortaya koyar (Fraenkel & Wallen, 1996). Nitel araştırma yapılırken veri toplama yöntemi olarak yaygın olarak görüşme, gözlem ve doküman incelemesi teknikleri kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma nitel bir araştırma modeli olan “Durum Çalışması” ile yürütülmüştür. Durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, ve diğ., 2008). Durum çalışmasındaki amaç ilgi duyulan her bir durum hakkında kapsamlı sistematik ve derinlemesine bilgi toplamaktır. (Patton, 2002)

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, bir devlet üniversitesinde İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerinin düşünceleri alınarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan 61 öğrenci amaçlı örneklem çeşitlerinden benzeşik örneklem kapsamında çalışmaya dâhil edilmişlerdir. Benzeşik örneklem yöntemi küçük ve benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubu tanımlamak için kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu öğretmen adayları şehrin merkezinde bulunan 9 farklı ortaokula ve her okulda 10 kişi olacak şekilde listelenmişlerdir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmada, 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz dönemi sonunda öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında staj yaptıkları okullardaki matematik öğretmenlerine yönelik düşüncelerini yazmaları amacıyla matematik eğitiminde uzman bir öğretim üyesi görüşü alınarak açık uçlu 5 soru sorularak düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Açık uçlu sorular bir taraftan araştırmacıya araştırmak istediği konuyla ilgili esnek bir yaklaşım olanağı sağlarken bir taraftan da incelenen konuyla ilgili önemli değişkenlerin gözden kaçmasını önler (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen soru kâğıdının her iki tarafını kullanacakları şekilde sorular yazılmıştır. Öğretmen adaylarına soru kâğıdı üzerine isimlerini yazmamaları söylenmiştir. Bu çalışmaya katılan 61 öğrencinin görüş ve düşünceleri yazılı olarak alınmış, araştırmaya ilişkin belgeler saklanmıştır. Araştırmada sorulan sorular tek tek incelenip analiz edilmiştir.

Veri Analizi

Yapılan çalışma nitel bir çalışmadır. Katılımcılara görüşme formu uygulanmıştır. Verilerin analizi araştırmacı tarafından içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu çalışma bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı 4.sınıf öğrencilerinin okul deneyimi stajı için gittikleri okullardaki matematik öğretmenlerine ilişkin görüşleri içerik analizi ile analiz edilmiş ve verilerin analizinde AÖ1, AÖ2,...,AÖ61 kodları kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının matematik öğretmenlerine ilişkin görüşleri Mesleki Bilgi ve Beceri ile Tutum ve Değerler olmak üzere iki temada ele alınmıştır. Bu temalara bağlı olarak alt temalar oluşturulup tablo şeklinde verilmiştir. Temalara verilen cevaplar 2017 yılında Milli Eğitim Bakanlığının sunmuş olduğu Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ile karşılaştırılmış, bulgular bölümünde temalara yönelik doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Öğretmenliğe hazırlık aşamasında öğretmen adaylarının okullardaki matematik öğretmenlerinin tecrübelerinden istifade etmeleri önemli bir etkidir. İlköğretim Matematik Öğretmenliği son sınıf öğrencilerine okul deneyimi dersi kapsamında bazı sorular sorulmuştur. Bu sorulara genel olarak verilen cevaplarda staj yaptıkları okullardaki matematik öğretmenlerinin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarından etkilendikleri görülmüştür. Her bir soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde genel olarak olumlu düşünceler olmakla beraber öğretmenlerde gördükleri eksik veya olumsuz yönlerde belirtilmiştir. Sorulara verilen cevaplarda daha çok öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve teknikler, öğretmenlerin sınıf yönetimi, teknolojiyi kullanma, öğretmenlerin öğrenciler ile olan iletişimi ve özellikle öğretmenlerin öğrencilere karşı sergiledikleri tutum ve davranışları hakkında düşüncelerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayların sorulara verdiği cevaplar Milli Eğitim Bakanlığının 2017 yılında sunduğu Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri çalışması çerçevesinde Mesleki Bilgi ve Beceri ile Tutum ve Değerler olmak üzere iki temada analiz edilmiştir. Her tema öğretmen adaylarının sorulara verdiği cevaplara göre değişik alt temalarda analiz edilerek öğretmen aday görüşleri doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir. Mesleki Bilgi ve Beceri temasında bütün sorularda olumlu veya olumsuz görüşlerde öğretmenin kullandığı yöntem ve teknikler ön plana çıkmaktadır. Tutum ve Değerler temasında ise matematik öğretmenlerinin iletişimi ve öğrenciye yaklaşımı olumlu ya da olumsuz olarak ön

planda tutulduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarına yöneltilen sorular tema ve alt tema olarak tablolar şeklinde sunulmuştur.

Çalışmanın birince araştırma problemi “*Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin farklı özellikleri nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

1.Soru: Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin farklı özellikleri nelerdir?

Tema	Alt Tema	f
Mesleki Bilgi ve Beceri	Mesleki Olumlu	5
	Yeterlilik Olumsuz	4
	Öğretim Olumlu	5
	Teknolojisi Olumsuz	1
	Sınıf Yönetimi Olumlu	8
	Olumsuz	1
	Disiplin Olumlu	4
	Olumsuz	2
	Yöntem ve Teknik	9
Tutum ve Değerler	İletişim	7
	Kuralcı	7
	Hoşgörülü	6
	Samimi	6
	Sempatik	5
	Şakacı	4
	Sabırlı	4
	Mesleği Sevmeme	2
	Diksiyon	2
	Maaş	2
	Hareketli	2
	Yüksek Ses	1
	Adil Olma	1

Tablo 1: 1. Soruya verilen görüşlere ilişkin bulgular.

Tablo 1 incelendiğinde “Mesleki Bilgi ve Beceri” teması ile ilgili 5 farklı alt temanın olduğu belirlenmiştir. Bu alt temalardan ilk dördü ile ilgili adayların olumlu ve olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. “Tutum ve Değerler” teması ile ilgili olarak ise 13 farklı alt temanın olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki Bilgi ve Beceri temasında; Mesleki Yeterlilik, Öğretim Teknolojisi, Yöntem ve Teknik, Disiplin, Sınıf Yönetimi olarak alt temalar halinde analiz edilmiştir. Bu soruya 61 öğrenci cevap vermiştir. Bu temanın alt temalarına ilişkin 39 öğrenci görüşlerini belirtmişlerdir. Temada öğretmen adaylarının matematik öğretmenlerine yönelik olumlu görüşlerin fazla olması dikkat çekicidir. Bu temaya verilen cevaplar MEB’ in “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliği” çalışmasında yer alan göstergelere yakın olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarından bazılarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“*Staj hocası mesleki yeterliliğe sahip olup bunu derste aktarabiliyor.*” (AÖ16-Mesleki Yeterlilik)

“Özellikle soyut bir ders olan matematiği günlük hayatta ilişkilendirerek çocuklarda etkin öğrenmeyi bir nevi sağladığını düşünüyorum.” (AÖ48-Mesleki Yeterlilik)

“Dersini geleneksel hepimizin gördüğü bildiği deftere yazı yazdırmak yerine teknolojik aletleri kullanarak bol bol soru çözerek ve çözdürerek işlemesi farklı geldi bana.” (AÖ11-Öğretim Teknolojisi)

“Matematik defteri tutturmaması, Akıllı tahtayı sürekli kullanıp beyaz tahtayı hiç kullanmazdı.” (AÖ26-Öğretim Teknolojisi)

“Konuya materyalsiz gelmesi.” (AÖ39-Öğretim Teknolojisi)

“Öğretmenlik mesleğindeki deneyimlerinin sonucu olarak sınıfa hâkimiyetinde ve dersi işleyişinde kendisinde oldukça emin birisi.” (AÖ50-Sınıf Yönetimi)

“Dersine girdiği farklı sınıflara sınıf başarı düzeylerine göre davranışlarının değişmesi. Başarılı bir sınıfta daha anlayışlı ve ılımlı iken başarı düzeyi düşük olan bir sınıfta daha agresif ve katı olması gibi.” (AÖ32-Sınıf Yönetimi)

“Disiplini öğrencilerine bir düzen içerisinde öğrenme ortamı sağlamaya çalışan birisi.” (AÖ23-Disiplin)

“Oldukça disiplinliydi. Çok güzel bir kuralı vardı. Geriye doğru 3-2-1 diye saymaya başladığı an herkes susuyordu. Okulda herkes onu “3-2-1 hoca” diye biliyordu.” (AÖ33- Disiplin)

“Öğrencilerin dikkatini derse çekmek için farklı etkinlikler yaptı. Ders sürecinde oldukça farklı anlatım yöntemleri kullanıp dersine zenginlik kattı.” (AÖ4-Yöntem ve Teknik)

“Kendi keşfettiği formül soru çözme tekniklerini öğrencilere de gösteriyordu.” (AÖ35 Yöntem ve Teknik)

Tutum ve Değerler teması; İletişim, Kuralcı, Hoşgörülü, Samimi, Sempatik, Şakacı, Sabırlı, Mesleği Sevmeme, Diksiyon, Maaş, Hareketli, Yüksek Ses ve Adil Olma alt temalarında incelenmiştir. Bu temada ki öğretmen aday görüşleri analiz edildiğinde genel olarak öğrencilerin görüş belirttikleri matematik öğretmenlerinin Tutum ve Değerler konusunda MEB’in çalışmasında belirtilen hususlara yakın olduğu görülmüştür. Bu temaya ilişkin 49 öğretmen aday görüş belirtmiştir. Bu görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrencileri onunla muhabbete çekinmeden giren bir öğretmen profili vardı.” (AÖ17-İletişim)

“Fazla titiz bir öğretmendi. Diğer öğretmenlerden belirgin farkı ise sınıfa girdiğinde öğrencilere sınıfa koyduğu üç kuralı tekrarlatmasıydı.” (AÖ7-Kuralcı)

“Sınıf kuralları oluşturmuştu her sınıfa kurallar uyguluyordu.” (AÖ21-Kuralcı)

“Kendisini öğrencilerine sevdirmiş ve öğrencilerine hoşgörülle yaklaşan bir öğretmendi.” (AÖ6-Hoşgörülü)

“Gittiğim okulda öğretmenler öğrencilere karşı ilgisiz davranıyorlardı. Bizim hocamız öğrencilerine karşı samimi ve ilgiliydi.” (AÖ41-Samimi)

“Kızdığı konularda esprili şekilde ima eden ve komik bir öğretmendi.” (AÖ47-Şakacı)

“Anlayışlı ve sempatik biriydi ilk günden stajımın güzel geçeceğini anlamıştım.” (AÖ38-Sempatik)

“Bazı insanlar kolay, bazıları geç sinirlenir. Staj hocamız geç sinirleniyor, son sınırına kadar dayanıyordu.” (AÖ5-Sabırlı)

“Staj hocamız yaptığı mesleği pek sevmeyen ve bırakmayı düşünen birisiydi. Maalesef bu yüzden olumlu bir yaklaşımı olmadığı için mesleğe karşı bizlere ön yargı oluşturdu.” (AÖ34-Mesleği Sevmeme)

“Ses tonu, konuşması, cümleleri gayet açık, anlaşılır, diksiyonu düzgün.” (AÖ5-Diksiyon)

“r harfini çıkarmada zorluk yaşaması.” (AÖ8-Diksiyon)

“Öğretmenliğin kolay olduğunu düşünüp, maaşının düşük değil yüksek olduğunu düşünür.” (AÖ45-Maaş)

“Öğretmenimiz çok hareketli, enerjik ve neşe dolu bir insan. Sınıfta sürekli hareket halindedir.” (AÖ2-Hareketli)

“Sınıf hâkimiyeti sağlamak için yüksek sesle konuşuyordu.” (AÖ1-Yüksek Ses)

“Öğrencilerine karşı adaletli davranması dikkatimi çekmişti. Önceden konuyu çalışan öğrencilerden değil de konuyu pek anlamayan öğrencileri kaldırıp onlara söz hakkı veriyordu.” (AÖ46-Adil Olma)

Çalışmanın ikinci araştırma problemi “Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapardınız?” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

2.Soru: Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapardınız?

Tema	Alt Tema	f
Mesleki Bilgi ve Beceri	Yöntem ve Teknik	25
	Öğretim Teknolojisi	15
	Mesleki Yeterlilik	4
	Eğitim-Öğretimi Planlama	5
	Disiplin	3
	Sınıf Yönetimi	3
Tutum ve Değerler	Rol -Model	9
	Samimi	7
	Hoşgörülü	6
	Öğrenci Merkezli	4
	Adil Olma	4
	Veli Ziyareti	3
	Kaynaştırma Öğrencileri	3
	İletişim	3
	Rehberlik	2
	Sinirli	2
	Matematiği Sevdirmeye	2
	Ses Tonu	1
	Zaman	1

Tablo 2: 2. Soruya verilen görüşlere ilişkin bulgular

Tablo 2 incelendiğinde “Mesleki Bilgi ve Beceri” teması ile ilgili 6 farklı alt temanın olduğu belirlenmiştir. “Tutum ve Değerler” teması ile ilgili olarak ise 13 farklı alt temanın olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki Bilgi ve Beceri teması; Yöntem ve Teknik, Öğretim Teknolojisi, Mesleki Yeterlilik, Eğitim-Öğretimi Planlama, Disiplin ve Sınıf Yönetimi olarak alt temalar halinde analiz edilmiştir. Bu soruya 61 öğrenciden 55’i değişik alt temalarda görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu temaya ilişkin daha çok ders anlatım yöntemleri ve derste kul-

lanacakları öğretim teknolojileri üzerinde durmuşlardır. Okul deneyimi stajı ile birlikte öğretmen adayları ilk kez okul, sınıf ve öğrenci ortamıyla buluşmuşlardır. Matematik öğretmenlerinin mesleki bilgi ve becerilerini gözlemleyerek öğretmenlerin bu konudaki tutumlarına ek olarak kendileri de mesleki bilgi ve beceri konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarından bazılarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Bazı gezi çalışmaları yaparak öğrencilerin derse karşı merakını artırabilirdim.” (AÖ4-Yöntem ve Teknik)

“Çocuklara defter tuttururdum.” (AÖ26-Yöntem ve Teknik)

“Matematik dersi kötü olan öğrencilere ek çalışmalar yaptım. Onları daha çok derse katmaya çalışırdım.” (AÖ28-Yöntem ve Teknik)

“Öğrencilerin derse daha aktif katılmalarını sağlamak için onlarla oyun oynar etkinlikler yaptım.” (AÖ30-Yöntem ve Teknik)

“Okulun herhangi bir duvarına bir tahta koyup, öğrencilerin çözmesi için her hafta farklı bir soru yazardım. Bu şekilde matematiğe ilgisi olan öğrencilerin ilgisini pekiştirmeyi, ilgisi olmayan öğrencilerinde ilgisini çekmeyi başarabileceğini düşünüyorum.” (AÖ32-Yöntem ve Teknik)

“İçeriği matematik olan oyunlar oynatır, turnuvalar yaptım.” (AÖ53-Yöntem ve teknik)

“Konuyu biraz daha gündelik hayata taşıyarak anlatırdım.” (AÖ49-Yöntem ve Teknik)

“Matematiği sevdirmek için çocuklara bilmece, zekâ soruları vb. şeyler öğrettirdim.” (AÖ61-Yöntem ve Teknik)

“Akıllı tahtayı bazı konuların öğretiminde kullanmayı tercih ederdim.” (AÖ23-Öğretim Teknolojisi)

“Öncelikle sadece akıllı tahtayı kullanarak ders işlemezdim. Defter kesinlikle tuttururdum.” (AÖ27-Öğretim Teknolojisi)

“Kaynak taraması yaparak farklı sorular çözerdim.” (AÖ36-Mesleki yeterlilik)

“İlgi çekici öğrenim modelleri geliştirdim.” (AÖ12-Mesleki Yeterlilik)

“Öğretmenin yerinde olsaydım haftalık ders planını yapıp, dersin hazırlıklarını tamamlayıp plana göre konuları anlatırdım.” (AÖ2-Eğitim-Öğretimi Planlama)

“Dersi planlayıp, nerede ne yapacağımı dersi nasıl işleyeceğimi planlardım.” (AÖ57-Eğitim-Öğretimi Planlama)

“Gerek anlatımla, gerek kullandığım öğretim teknikleri ile tüm öğrencilere hitap etmeye çalışırdım.” (AÖ16-Sınıf Yönetimi)

Tutum ve Değerler teması; Rol-Model, Samimi, Hoşgörülü, Öğrenci Merkezli, Adil Olma, Veli Ziyareti, Kaynaştırma Öğrencileri, İletişim, Rehberlik, Sinirli, Matematiği Sevdirmek, Ses Tonu ve Zaman alt temalarında analiz edilmiştir. Öğretmen adayları gözlemleri sonucu soruya ilişkin çok dikkat çekici cevaplar vermişlerdir. Öğretmen adaylarından birçoğu matematik öğretmenlerinin tutum ve değerlerini Rol-Model aldıklarını belirtmişlerdir. Birçok öğretmen adayı da öğrencilerine karşı hoşgörü, samimiyet, adalet vb. duygularını ön plana çıkaracak tutum ve değerler geliştireceklerini belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin 61 öğrenciden 47’si görüş bildirmiştir. Bu görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Staja başlamadan önce öğretmenin tavırlarını düşünmüştüm ve öyle yapmazdım demiştim. Ama staj bittikten sonra yaptıklarında haklıymış dedim. “Disiplin ve Sevgi” dengesini iyi koruyor.” (AÖ18-Rol-Model)

“Hocanın öğrencilere karşı olan davranışlarında olumsuz bir durum görmedim. Bu yüzden hocanın davrandığı gibi davranırdım.” (AÖ56-Rol-Model)

Onun kadar disiplinli olamayacağımı düşünüyorum. Çok güler yüzlü olduğum için bayağı yumuşak davranırdım.” (AÖ33-Samimi)

“Öğrencilerle arkadaş gibi eğlenir ve oynardım. Çünkü bu yaşlar psikoloji üzerine çok etkili yaşlardır.” (AÖ40-Samimi)

“Ben olsam öğrencileri yargılamadan onları dinleyip, onları kırmadan uyarırdım.” (AÖ45-Hoşgörülü)

“Bazı yönlerden hocamızın çok disiplinli olduğunu fark ettim. Ben biraz daha esnek davranırdım.” (AÖ23-Hoşgörülü)

“Öğrencilerin seviyesine inmeyi devam ettirirdim. Biraz daha öğrenci merkezli ders işlerdim.” (AÖ21-Öğrenci Merkezli)

“Tüm öğrencilere eşit davranmaya çalışırdım. Arka sıradaki ve orta kısımdaki öğrencilerin de ön sıradakiler gibi dersi etkin dinlemelerini sağlardım.” (AÖ13-Adil Olma)

“Öğrencilere aynı mesafede olurum. Sadece matematikle takılı kalmazdım.” (AÖ24-Adil Olma)

“Ben olsam özel sorunları olan veya dersi anlamayan öğrencilerle daha özel ilgilenir aileleriyle görüşürdüm.” (AÖ9-Veli Ziyareti)

“Özel eğitime ihtiyaç duyulan öğrencilere özen gösteririm.” (AÖ39-Kaynaştırma Öğrencileri)

“Öğrencilerle iletişime daha dikkat ederdim.” (AÖ30-İletişim)

“Kesinlikle ders anlatımı dışında, kendi yaşantılarına güvenerek öğrencilere onları bekleyen hayat konusunda daha çok bilgilendirir, daha çok rehberlik ederdim ve bu yolla kendilerinin farkına varmalarını sağlardım.” (AÖ32-Rehberlik)

“Eğer matematik yapamıyorsa ona gereken kadarını verip onu yeteneği olan alana yönlendirirdim ya da rehber öğretmenden yardım almasını sağlardım.” (AÖ57-Rehberlik)

“Zaman zaman delirirdim, beni ruh ve sinir hastalıkları hastanesine yatırın derdim.” (AÖ14-Sinirli)

“Matematiği onlar için sevimli hale getirmek için her yolu denerdim.” (AÖ16-Matematiği Sevdirme)

“Ses tonumu etkili kullanmaya çalışırdım.” (AÖ57-Ses Tonu)

“Uzun süre sınıfı susturma, yoklama alma gibi zamanı gereksiz harcamazdım.” (AÖ19-Zaman)

Çalışmanın üçüncü araştırma problemi “Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapmazdınız?” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

3.Soru: Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapmazdınız?

Tema	Alt Tema	f
Mesleki Bilgi ve Beceri	Yöntem ve Teknik	13
	Öğretim Teknolojisi	5
	Disiplin	4
	Sınıf Yönetimi	4
	Mesleki Yeterlilik	3
	Mevzuat	1
Tutum ve Değerler	Sinirli	11
	Adil Olma	6
	Aşağılama	5
	Yanlış Rol-Model	5
	Kaynaştırma Öğrencileri	2
	Kuralcı	2
	Demokratiklik	2
	İletişim	2
	Zaman Kaybı	2
	Kıyaslama	1
	Mesleği Sevmeme	1
	Ses Tonu	1

Tablo 3: 3. Soruya verilen görüşlere ilişkin bulgular.

Tablo 3 incelendiğinde “Mesleki Bilgi ve Beceri” teması ile ilgili 6 farklı alt temanın olduğu belirlenmiştir. “Tutum ve Değerler” teması ile ilgili olarak ise 12 farklı alt temanın olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki Bilgi ve Beceri temasında; Yöntem ve Teknik, Öğretim Teknolojisi, Disiplin, Sınıf Yönetimi, Mesleki Yeterlilik ve Mevzuat olarak alt temalar halinde analiz edilmiştir. Bu temada 61 öğretmen adayından 30’u değişik alt temalarda görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu temada en fazla matematik öğretmenlerinin kullandığı yöntemlere ilişkin cevaplar vermişlerdir. Bu görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrenciler daha fazla soru çeşidi görsün diye örnekleri çok hızlı bir şekilde geçiyor ben olsam böyle yapmazdım. Çünkü bana göre önemli olan bir örnek dahi olsa konunun net anlaşılmasıdır.” (AÖ2-Yöntem ve Teknik)

“Konu anlatılırken çocuklar üzerinde tehlikeli hareketler yaptırmazdım.” (AÖ5-Yöntem ve Teknik)

“Düz anlatım yöntemiyle ders işlemezdim.” (AÖ21-Yöntem ve Teknik)

“Ders boyunca materyal olarak sadece akıllı tahta ve beyaz tahtayı kullanmazdım.” (AÖ17-Öğretim Teknolojisi)

“Akıllı tahtayı bu sıklıkta kullanmazdım. Öğrencilere az zaman tanımazdım.” (AÖ43-Öğretim Teknolojisi)

“Asla onlara saygısızlık yapabilme hakkı vermezdim. Ne olursa olsun sınıftaki saygı ortamını bozmamaları gerekmektedir.” (AÖ12-Disiplin)

“Staj yaptığım okuldaki öğretmenin yerinde olsaydım sınıf içi düzeni sadece sözlü olarak idare etmeye çalışmazdım. Sınıfı ayrıca yazılı sınıf kurallarıyla da yönetmeyi tercih ederdim.” (AÖ1-Sınıf Yönetimi)

“Belli öğrencilerle ders işlememeye çalışırdım.” (AÖ29-Sınıf Yönetimi)

“Kavramları tamamen soyut anlatmazdım.” (AÖ17-Mesleki Yeterlilik)

“Durumu kötü olan sınıflarda birkaç öğrenci ile ders işlemek yerine sınıfın hepsiyle ders işlemeye çalışırdım.” (AÖ28-Mesleki Yeterlilik)

“Sadece bizim öğretmenimiz değil okuldaki bütün öğretmenler derse biraz geç geliyorlar.” (AÖ35-Mevzuat)

Tutum ve Değerler teması; Sinirli, Adil Olma, Aşağılama, Yanlış Rol-Model, Kaynaştırma Öğrencileri, Kuralcı, Demokratiklik, İletişim, Zaman Kaybı, Kıyaslama, Mesleği Sevme ve Ses Tonu alt temalarında analiz edilmiştir. Bu temada en fazla öğrenciye karşı yapılması istenmeyen tutum ve davranışlar üzerine görüşler belirtilmiştir. Örneğin birçok öğretmen adayı görüşlerinde sinirli, baskıcı, öğrenciyi aşağılayan ve adil olmayan bir öğretmenlik anlayışından uzak olunması gerektiği konusunda görüş belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin 61 öğrenciden 40'ı görüş bildirmiştir. Bu görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrencilere bağırılmazdım.” (AÖ30-Sinirli)

“Bazen öğrencilere karşı sert tepkiler veriyordu. Onun gibi yapmazdım.” (AÖ41-Sinirli)

“Öğrencilere sert davranmazdım biraz daha sevecen olurdum.” (AÖ58-Sinirli)

“Belli Öğrencileri defalarca tahtaya kaldırmazdım sırasıyla kaldırırdım.” (AÖ4-Adil Olma)

“Öğrenciler arasında çalışkan, tembel, yaramaz diye ayırım yapmazdım.” (AÖ13-Adil Olma)

“Çocuklar derste konuştuklarında veya olumsuz bir davranış sergilediklerinde hakaret etmez veya enselerine vurmazdım.” (AÖ8-Aşağılama)

“Ne kadar yorulsam ve sinirlensem de öğrencilere hakaret etmezdim.” (AÖ31-Aşağılama)

“Öğrencileri sınıfta arkadaşlarının arasında rencide etmezdim. Çünkü bu tür durumlara sürekli maruz kalan çocuklar okuldan nefret etmeye başlıyorlar.” (AÖ57-Aşağılama)

“Derse girdiği an o sınıfta tüm sorumluluğunun öğrenciler olduğunu o sınıfta telefon vb. başka şeylerle uğraşmazdım.” (AÖ16-Yanlış Rol-Model)

“Derste telefon ile uğraşmazdım.” (AÖ30 -Yanlış Rol-Model)

“Öğrencilerin söz hakkı istemelerini engellemezdim.” (AÖ30-Demokratiklik)

“Öğretmen, öğrencilerin defterine çok fazla müdahale ediyordu. Kendi kafasında bir düzen istiyordu. Ben olsam öğrenci tercihlerine karışmazdım.” (AÖ33-Demokratiklik)

“Öğrencilerle bu kadar senli benli (arkadaşça) konuşmazdım.” (AÖ50-İletişim)

“Ödev kontrollerini ders saati içinde yapıyor ve bu yüzden zaman kaybı yaşıyor. Ben olsam ders saati içinde ödev kontrolü yapmazdım.” (AÖ51-Zaman Kaybı)

“Başarılı öğrenci başarısız öğrenci ya da başarılı sınıf başarısız sınıf kıyaslaması yapmazdım.” (AÖ32-Kıyaslama)

Çalışmanın dördüncü araştırma problemi “Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumlu özellikleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 4’de verilmiştir.

4.Soru: Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumlu özellikleri nelerdir?

Tema	Alt Tema	f
Mesleki Bilgi ve Beceri	Mesleki Yeterlilik	23
	Sınıf Yönetimi	12
	Yöntem ve Teknik	11
	Disiplin	5
	Öğretim Teknolojisi	3
	Planlama	1
Tutum ve Değerler	Hoşgörülü	16
	İletişim	12
	Yardımsıver	8
	Sevecen	7
	Sabırlı	6
	Motivasyon	6
	Güler Yüzlü	4
	Samimi	3
	Adil Olma	3
	Meslek Sevgisi	3
	Esprili	3
	Enerjik	2
	Rol-Model	1
	Ses Tonu	1

Tablo 4: 4. Soruya verilen görüşlere ilişkin bulgular.

Tablo 4 incelendiğinde “Mesleki Bilgi ve Beceri” teması ile ilgili 6 farklı alt temanın olduğu belirlenmiştir. “Tutum ve Değerler” teması ile ilgili olarak ise 14 farklı alt temanın olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki Bilgi ve Beceri temasında; Mesleki Yeterlilik, Sınıf Yönetimi, Yöntem ve Teknik, Disiplin, Öğretim Teknolojisi ve Planlama olarak alt temalar halinde analiz edilmiştir. Bu temada 61 öğretmen adayından 55’i değişik alt temalarda görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu temada en çok matematik öğretmenlerinin mesleki yeterliği, kullandıkları yöntem ve sınıf yönetimi hakkında olumlu düşünceler belirtmişlerdir. Görüşlerini belirten aday öğretmenleri okullarındaki matematik öğretmenlerinin genel olarak mesleki yeterliliğe sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin öğretmen aday görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Dersi anlatırken konuyu sınıf düzeyine göre uyarlayıp anlatıyor. Ayrıca sınıf içerisindeki bireysel farklılıkları göz önünde bulunduruyor.” (AÖ1-Mesleki Yeterlilik)

“Matematik bilgisi çok iyi. Ders işleyişi akıcı ve katılımcı.” (AÖ18-Mesleki Yeterlilik)

“Matematik bilgisi ve öğretimi çok iyi.” (AÖ19-Mesleki Yeterlilik)

“Matematik bilgisinin üst seviyede olduğunu düşünüyorum.” (AÖ20-Mesleki Yeterlilik)

“Öğrencilerin seviyesine inebiliyor.” (AÖ31-Mesleki Yeterlilik)

“Sınıfa ve anlatacağı konuya oldukça hâkim görünüyordu. Kendinden oldukça emindi ve bu sınıfa da yansiyordu.” (AÖ50-Mesleki Yeterlilik)

“Öğrenciye hangi durumda nasıl davranacağını biliyor, öğrencileri hocayı hem seviyor, hem de saygı duyuyor.” (AÖ5-Sınıf Yönetimi)

“Öğretmenimizin otoriter ama bir o kadar da esprili olması beni etkilemişti. Çünkü öğrenciler hem öğretmene saygı duyuyor hem de öğretmene karşı korku değil saygı besliyorlar.” (AÖ9-Sınıf Yönetimi)

“Candan davranır, öğrencinin öğrenmesini sonuna kadar takip ederek sınıf yönetimini başlarıyla yerine getirirdi.” (AÖ24-Sınıf Yönetimi)

“Sınıf hâkimiyeti gayet iyi.” (AÖ31-Sınıf Yönetimi)

“Derste hemen hemen tüm öğrencileri aktif kılmaya çalışıyor. Her öğrencinin öğrenebileceği kadarıyla bol ve çeşitli sorular çözüyordu. Sınıfta örnekleri çözdürmek için belli bir sırayla kaldırıyor.” (AÖ48-Sınıf yönetimi)

“Tahtadan dersini anlatırken, alıştırmalar için öğrenci kaldırıldığında öğrenci soruyu yanlış çözse bile dinlemeye devam edip hatanın nerede olduğunu tespit etmeye çalışıyor.” (AÖ29-Yöntem ve Teknik)

“Anlaşılmayan konuları tekrar tekrar anlatırdı.” (AÖ54-Yöntem ve Teknik)

“Çocukların tahtada soru çözmelerine fırsat verirdi.” (AÖ61-Yöntem ve Teknik)

“Öğrencilere matematik konusunda araştırma ödevi vermesiydi.” (AÖ23-Yöntem ve Teknik)

“Akıllı tahtayı etkin kullanıyordu. Bu durum ders süresi esnasında tahtaya soruları uzun uzun yazmadan koruyarak ve daha fazla soru çözmemize olanak sağlar.” (AÖ13-Öğretim Teknolojisi)

Tutum ve Değerler teması; Hoşgörü, İletişim, Yardım Sever, Sevecen, Sabırlı, Motivasyon, Güler Yüzlü, Samimi, Adil Olma, Meslek Sevgisi, Esprili, Enerjik, Rol-Model, Ses Tonu alt temalarında analiz edilmiştir. Bu temaya ilişkin 61 öğretmen adayı farklı şekillerde 75 görüş bildirmiştir. Bu temada matematik öğretmenlerinin öğrencilere karşı daha çok hoşgörü bir yaklaşım sergiledikleri görülmüştür. Bu soruya öğretmen adaylarının düşüncelerinden görüldüğü üzere matematik öğretmenlerinin tutum ve değerleri konusunda yeterliliklere sahip oldukları görülmüştür. Bu temaya ilişkin görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrencilerine karşı oldukça kibar davranan, onlara asla sesini yükseltmeyen, öğrencilere sevgi ile yaklaşan ve çevresindeki insanlara karşı da çok saygılı davranırdı.” (AÖ51- Hoşgörü)

“Öğrenci, öğretmen, veli ve tabi biz aday öğretmenlerle de çok iyi iletişime sahipti. Okulda görevli bir öğretmen bize demişti ki: “Öğrenciye ne çok yüz vereceksin, ne çok kızacaksın, öğrenciye tatlı-sert olacaksın.” Bu sözü duyduktan sonra daha dikkatli gözlemlemeye başladım ve gördüm ki hocamız bunu başarmıştı.” (AÖ5-İletişim)

“ Sınıflara LGS sınavı için yardımcı oluyor, öğrencilere deneme sınavı temininde yardımcı oluyordu.” (AÖ27-Yardımsever)

“Çok yardım sever, anlayışlıydı. Biz staj öğrencilerine ve kendi öğrencileri için elinden geleni yaptı.” (AÖ35-Yardımsever)

“Öğrencilerine bir anne gibi yaklaşır onlara öğütler verirdi.” (AÖ4-Sevecen)

“Sakin sabırlı öğrencilerine karşı kibardı.” (AÖ46-Sabırlı)

“Öğrenciyi tahtaya kaldırdığında öğrenci soruyu yanlış yapsa bile sonuna kadar dinlemeye devam edip hatasını tespit etmeye çalışıyor, Öğrencileri derse adapte ediyordu.” (AÖ29-Motivasyon)

“Öğrencilere örnekleri çözdürmek için belli bir sırada tahtaya kaldırırdı.” (AÖ48-Adil Olma)

“Öğrencileri için elinden geleni yapmaya çalışan, mesleğinden memnun ve işini severek yapıyordu.” (AÖ61-Meslek Sevgisi)

“Öğrencilerin derse ilgisini çekmek için espriler yapardı.” (AÖ47-Esprili)
“Mesleki bilgisi ile birlikte ses tonunu iyi kullanırdı.” (AÖ16-Ses Tonu)
“Sevecen ve efendi biri olması nedeniyle örnek alınacak biriydi.” (AÖ26-Rol-Model)

Çalışmanın beşinci araştırma problemi “Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumsuz özellikleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 5’de verilmiştir

5.Soru: Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumsuz özellikleri nelerdir?

Tema	Alt Tema	f
Mesleki Bilgi ve Beceri	Yöntem ve Teknik	16
	Mesleki Yeterlilik	6
	Sınıf Yönetimi	4
	Öğretim Teknolojisi	3
	Disiplin	3
	Mevzuat	3
Tutum ve Değerler	Adil Olma	10
	Sinirli	9
	Aşağılama	6
	Yanlış Rol-Model	5
	Ses Tonu	4
	Kaynaştırma Öğrencisi	3
	Bencil	3
	İletişim	2
	Meslek Sevgisi	2
	İdealist	2

Tablo 5: 5. Soruya verilen görüşlere ilişkin bulgular.

Tablo 5 incelendiğinde “Mesleki Bilgi ve Beceri” teması ile ilgili 6 farklı alt temanın olduğu belirlenmiştir. “Tutum ve Değerler” teması ile ilgili olarak ise 10 farklı alt temanın olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki Bilgi ve Beceri temasında; Yöntem ve Teknik, Mesleki Yeterlilik, Sınıf Yönetimi, Öğretim Teknolojisi, Disiplin ve Mevzuat olarak alt temalar halinde analiz edilmiştir. Bu temada 61 öğretmen adayından 35’i değişik alt temalarda görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu temada genel olarak matematik öğretmenlerinin yöntem ve teknikleri konusunda olumsuz görüş belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğretmen 8.sınıflara girdiğinden ve öğrencilerde LGS sınavına hazırlandıklarından derste çok soru çözmeye çabalıyordu. Bu durum dersin ve soruların çok hızlı işlenmesinden dolayı konunun anlaşılmasına neden oluyordu.” (AÖ2-Yöntem ve Teknik)

“Düz anlatım modeliyle dersi işliyordu. Öğrencilerin sınavda işine yarayacak yeni nesil sorular çözmiyordu.” (AÖ21-Yöntem ve Teknik)

“Öğretmen merkezli ders işlemesi, öğrencilere 1. tip ceza uygulaması, öğrencilere bol bol olumsuz pekiştirme uyguluyordu.” (AÖ22-Yöntem ve Teknik)

“Öğretmen sınıfı idare edebilmek için masaya ve tahtaya vurarak ses çıkartıyor. Bunu genellikle öğrencileri susturmak için yapıyor. Bu durumun öğrenciler üzerinde etki bıraktığını söyleyebilirim.” (AÖ1-Sınıf Yönetimi)

“Akıllı tahtayı kullanmıyordu. Derse materyal ile gelmezdi.” (AÖ58-Öğretim Teknolojisi)

“Ders süresinin sadece yarısında ders işliyordu.” (AÖ30-Mevzuat)

“Dersin süresi kısa ve 5-10 dakika geç geliyordu.” (AÖ31-Mevzuat)

“Bazı davranışlara tolerans tanıyordu.” (AÖ23-Disiplin)

“Dersi sadece çalışkan öğrencilerle işlediği için disiplin konusunda sorunlar yaşıyordu.” (AÖ43-Disiplin)

Tutum ve Değerler temasında; Adil Olma, Sinirli, Aşağılama, Yanlış Rol-Model, Ses Tonu, Kaynaştırma Öğrencisi, Bencil, İletişim, Meslek Sevgisi, İdealist alt temaları analiz edilmiştir. Bu temada 61 öğretmen adayı 46 farklı görüş belirtmişlerdir. . Bu temada görüş belirten öğretmen adayları matematik öğretmenlerinin öğrencilere karşı Adil Olmama, Sinirli Olma ve Öğrenciyi Aşağılama temalarında daha çok görüş bildirmişlerdir. Bu soruya öğretmen adaylarının düşüncelerinden görüldüğü üzere matematik öğretmenlerinin tutum ve değerleri konusunda olumlu düşüncelerinin yanında fazla olmamakla birlikte olumsuz düşüncelerinde olduğu görülmüştür. Bu temaya ilişkin olumsuz görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrencileri kayırıyordu. Kız öğrencilerle daha ilgiliydi.” (AÖ7-Adil Olma)

“Öğrencileri çok ileriye gittiği zaman kendini kaybedebiliyordu.” (AÖ25-Sinirli)

“Bazen öğrencilere sert tepkiler veriyordu.” (AÖ41-Sinirli)

“Bazen çok bağırıyordu ve öğrencilere tehditkâr konuşuyordu.” (AÖ60-Sinirli)

“Bazen öğrencilere karşı sergilediği tutum ve davranışları (hakaret, enselerine vurması) uygun değildi.” (AÖ8-Aşağılama)

“Öğrencileri bazen aşağılıyordu.” (AÖ19-Aşağılama)

“Sınıfı susturmak için çok bağırıyor ve bazen hakaret ediyordu.” (AÖ31-Ses Tonu)

“Staj yapmak için gittiğimiz okulda, derslerine gittiğimiz sınıflarda kaynaştırma öğrencileri vardı. Bu öğrencilere karşı tutumunun daha farklı olması gerekirdi.” (AÖ36-Kaynaştırma)

“Öğrencilerin anlayıp anlamadıklarını önemsemiyordu. Ben anlattım anladıysa anladı, dinlemediyse dinlemedi, bana ne diyordu.” (AÖ18-Bencil)

“Öğretmen, öğrenciler arası yanlış iletişime göz yumuyordu.” (AÖ59-İletişim)

“İşini sevmiyordu, başka bir meslek için hazırlanıyordu.” (AÖ56-Meslek Sevgisi)

“Mesleği maalesef pek sevmeyen, hatta bırakmayı düşünen birisidir. Dolayısıyla idealist öğretmen profiline uygun hareket eden bir öğretmen değildi.” (AÖ17-İdealist)

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencilerinin okul deneyimi stajı sonunda staj yaptıkları okullardaki matematik öğretmenlerine yönelik değerlendirmeler ortaya konmuştur. Bu çalışmada öğretmen adaylarına sorulan sorular Milli Eğitim Bakanlığının Öğretmen Geliştirme ve Yetiştirme Genel Müdürlüğü tarafından sunulan “Öğretmenlik Mesleki Genel Yeterliliği” kapsamında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada öğretmen adayların sorulara verdiği cevaplar Mesleki Bilgi ve Beceri ile Tutum ve Değerler temasında incelenmiştir. Bu kapsam da öğretmen adaylarının cevaplarının Mesleki Bilgi ve Beceri temasında incelendiğinde genel olarak sorulara verilen cevaplarda matematik öğretmenlerinin kullandığı yöntem ve teknikler, öğretmenin teknolojiye yararlanması ve sınıf yönetimi konularında birçok öğretmen adayı düşüncelerini belirtmişlerdir. Matematik dersinin işlenmesinde

seçilen yöntemler ve teknikler, İlköğretim Matematik Programı'nda yer verilen kazanımların gerçekleştirilmesinde önemli bir unsurdur. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun yöntem ve teknik seçerken öğretmenlerin zengin yöntem ve teknik bilgisine sahip olmaları gerekir. Bu yöntem ve teknikleri kullanmanın yanı sıra uygun araç-gereçlerden yararlanma ve bunları sınıf içinde kullanma, öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki nitelikler arasında yer almaktadır (Demirel, 1999). Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşleri dikkate alındığında matematik öğretmenlerinin genel olarak Mesleki Bilgi ve Beceri temasında büyük ölçüde MEB'in yayınlamış olduğu çalışmadaki yeterlilikleri karşıladığı görülmektedir. Öğretmen adayları bu temada *"Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin yerinde olsaydınız neler yapardınız?"* sorusuna verilen cevaplarda görüldüğü üzere yöntem ve teknikler ile öğretim teknolojileri alt temalarına ilişkin çok sayıda öğretmen adayının görüş belirttiği görülmüştür. Öğretmen adayları matematik dersini *"Okulun herhangi bir duvarına bir tahta koyup, öğrencilerin çözmesi için her hafta farklı bir soru yazardım. Bu şekilde matematiğe ilgisi olan öğrencilerin ilgisini pekiştirmeyi, ilgisi olmayan öğrencilerinde ilgisini çekmeyi başarabileceğini düşünüyorum."* görüşünde olduğu gibi oyun ve buna benzer öğrencilerin ilgisini çekecek yöntemlerle anlatılması gerektiği konusunda görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları *"Dersi işlerken olabildiğince materyal kullanırdım. Mesela bizim hocamız hiç kullanmadı. Materyalle işlenen dersler çok eğlenceli ve kalıcı oluyor."* görüşünde belirtildiği gibi matematik dersinin daha anlaşılır ve eğlenceli bir duruma gelmesinde öğretim teknolojilerini kullanımının önemini belirtmişlerdir. İlkokulda temelde dört işlem üzerine kurulu matematik dersi ortaokulda konuların artması ve karmaşık hal alması öğretmenin kullandığı yöntem ve teknikler ile aşılabılır. Çalışmada klasik düz anlatım yönteminden ziyade matematik programındaki kazanımları kavratacak yöntem ve tekniklerin öğretmen tarafından sunulması gerektiği sonucu çıkmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenlerin çok farklı yöntem ve tekniklerine derslerinde yer vermediklerini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri gözlemleyen öğretmen adaylarına göre, öğretmenler çoğunlukla düz anlatım ve soru cevap yöntemlerini kullanmaktadırlar (Sakallı, Hürsen ve Özçınar, 2007). Bu çalışmada öğretmen adaylarının *"Düz anlatım modeliyle dersi işliyordu. Öğrencilerin sınavda işine yarayacak yeni nesil sorular çözmiyordu."* ve *"Ezbere bilgi aktarımından dolayı çocuklar bir şeyin nerden geldiğini bir türlü anlamıyorlar ve bu yüzden bilgi kalıcı olmuyor."* görüşlerinde belirtildiği gibi bazı öğretmenlerin yöntem ve teknik konusunda kendilerini geliştirmediklerini belirtmişlerdir. Teknolojinin ve bilginin hızla yenilendiği bir zamanda bu şekilde düz anlatım, ezbere bilgi aktarımı gibi öğrencinin ilgisini çekmeyen yöntemlerin kullanılmaması gerektiği öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının dikkatini çeken bir diğer konu ise sınıf yönetimi ve öğretmenin disiplin anlayışı olduğu görülmüştür. Sınıfta disiplinin sağlanmasında, öğretmenin duruşu, öğretmenin sınıf içinde oturma düzeni, öğretmenin kendini ifade edişi, kullandığı yöntem ve teknikler, öğrenci çalışmalarının kontrolü sınıf içi disiplin sorunlarında öncelikle planlanması gereken durumlardır (Kılbaş Köktaş, 2003:75). Matematik dersinde disiplini sağlayan ve sınıf yönetimi konusunda başarılı bir öğretmen *"Öğretmenimizin otoriter ama bir o kadar da esprili olması beni etkilemişti. Çünkü öğrenciler hem öğretmene saygı duyuyor hem de öğretmene karşı korku değil saygı besliyorlar."* görüşünde olduğu gibi öğretmenlerin disiplini sağlama adına, sınıfta yerine göre değişken bir duruş sergilemeleri gerektiği aday öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının Mesleki Bilgi ve Beceri temasında matematik öğretmenleri hakkında olumlu görüşleri yanında bazı konularda olumsuz düşüncelere sahip oldukları da görülmüştür. Ayrıca çalışmada öğretmenlerin mesleki yeterliliğe sahip olup olmaları konusu da öğretmen adayları tarafından dikkat

çeken önemli unsurlardan biri olmuştur. Mesleki yeterlik açısından kaliteli bir öğretmen; genel kültür, konu alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgi alanlarında üst düzey bilgi ve becerilere sahip olmalıdır (Yıldırım, 2008). “*Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumlu yönleri nelerdir?*” sorusunda verilen cevaplarda birçok öğretmen adayı “*Sınıfa ve anlatacağı konuya oldukça hâkim görünüyordu. Kendinden oldukça emindi ve bu sınıfa da yansıyor.*” görüşünde ifade edildiği üzere öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri hakkında genel olarak olumlu dönütler verdikleri sonucu çıkmıştır. Çalışmada mesleki yeterlilikleri iyi olan öğretmenlerin konuların anlatımında üretken bir duruş sergiledikleri buna karşılık bu konuda eksiği olan öğretmenlerin ise sınıfa genel olarak hakimiyet kuramadıkları görülmüştür.

Bu çalışmada sorulara verilen cevaplar ayrıca Tutum ve Değerler temasında ele alınmıştır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde MEB’in çalışmasında yer alan öğretmen tutum ve değerlerdeki göstergeleri büyük oranda karşıladığı görülmüştür. Öğretmenlik mesleği değer odaklı bir meslektir. Bu mesleği yapmak isteyenlerin bireysel değerlerini ortaya koyabilecek davranış örüntülerine ve tutumlarına sahip olması beklenir. Bireylerin değerleri yaşam felsefelerini oluşturmakta ve zamanla hayatlarına yön verebilmektedir. Değerler bireylerin hayatında ve toplumda etkili olmakta ve yön vermektedir (Ekşi, 2003). Bu düşünceyle aday öğretmenlerin cevapları Tutum ve Değerler temasında değerlendirildiğinde olumlu düşüncede; Hoşgörülü, İletişim, Samimi, Adil Olma, Sabırlı ve Yardım Sever gibi alt temalar daha çok dikkat çektiği sonucu çıkmıştır. Matematik öğretmenlerinin bu değerler çerçevesinde öğrencileri ile oluşturdıkları bu bağlar öğrencilerin geleceğe daha güvenle bakmalarına yol açacaktır. Özellikle de ortaokul öğrencilerinin yaş aralığı dikkate alındığında öğretmenin öğrenciye katacağı değerler çok daha önem arz etmektedir. Çünkü bu yaş düzeyindeki öğrenciler öğretmenin sunduğu bilgilerden ziyade daha çok öğretmenin tutum ve davranışlarından etkilenmektedirler. Çalışmada “*Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumlu özellikleri nelerdir?*” Sorusuna verilen cevaplarda görüldüğü üzere birçok öğretmen adayı “*Öğrencilerine karşı oldukça kibar davranan, onlara asla sesini yükseltmeyen, öğrencilere sevgi ile yaklaşan ve çevresindeki insanlara karşı da çok saygılı davranırdı.*” görüşünde belirtildiği gibi hoşgörülü bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenin öğrenci, veli ve öğretmenlerle olan iletişimi de adayların görüş olarak belirttikleri önemli bir başka konu olmuştur. Öğretmenin ders içinde öğrencilerine karşı olumlu iletişim becerileri sunması gerektiğini bilmelidir. Öğretmenin sahip olduğu iletişim becerisi öğretimin niteliğini, öğrencilerin derse dikkatlerinin çekilmesini sağlayacaktır (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). İyi bir iletişim ile beraber matematik dersinin zorluğu ve buna paralel olarak matematik öğretmenlerine karşı oluşan ön yargılarda ortadan kalkacaktır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları “*Öğrencilere yaklaşma şekli, soru ve sorunlarıyla ilgilenmesi konusunda başarılıydı.*” görüşünde belirtildiği gibi matematik öğretmenlerinin iletişim konusunda genel olarak olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Başarılı bir öğretmeni rol-model olarak alan öğrencilerin başarılarının artması ve ahlaki normlara göre davranması kaçınılmazdır. Öğretmenler, öğrencilerinin ve kendi meslektaşlarının değer oluşumunda önemli rol modellerdir (Collinson, 2012). Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmen adayları “*Hocanın öğrencilere karşı olan davranışlarında olumsuz bir durum görmedim. Bu yüzden hocanın davrandığı gibi davranırım.*” görüşünde ifade edildiği gibi öğretmenin rol-model olarak alınması çok büyük önem arz etmektedir. Öğretmenin konuşması, ses tonu, hareketleri, mimikleri, iletişimi gibi birçok yönde öğrenciye değer katacak davranışlar sergilemelidir. Öğretmen adaylarının görüşlerinde olumlu ve olumsuz örnekler bakıldığında bu konunun ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Bu düşünceyle öğretmenin sadece bilgiyi aktaran değil aynı zamanda tutum ve davranışları ile de örnek olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergilediği olumlu

tutum ve davranışlar, öğrencilerde olumlu kişilik gelişimine katkı sunmakta, güdülenmeyi ve özgüveni artırmakta, öğretmeni rol model/örnek almalarını ve adil olmalarını sağlamakta, insanlık anlayışı kazandırmakta, minnettarlık duygularını artırmakta, mutluluk/heyecan, sevgi ve saygı duygularını canlı tutmaktadır (Sezer, 2018). Bu bağlamda öğretmenlerin sınıf ve öğrenciler arasında dengeli ve adil bir yaklaşım içerisinde olması “Öğrenciler arasında çalışkan, tembel, yaramaz diye ayırım yapmazdım.” ifadesinde belirtildiği gibi öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alınması ve adil bir tutum sergilemeleri gerektiği vurgulanmıştır. “Staj yapmak için gittiğiniz okuldaki öğretmenin olumsuz özellikleri nelerdir?” sorusuna birçok öğretmen adayı olumsuz özellik görmediğini belirtmişlerdir. Ancak bazı görüşlerde öğretmenlerin “Bazen öğrencilere karşı sergilediği tutum ve davranışları (hakaret, enselerine vurması) uygun değildi.” görüşünde belirtildiği üzere baskıcı, sinirli ve öğrenciyi küçük düşürücü tutum ve davranışlar öğrenciler üzerinde derin izler bırakabilir. Çalışmada hoşgörülü ve sevecen tutum sergileyen öğretmen davranışlarının öğrencilerde karşılık bulduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmenin öğrencilerle kuracağı ilişkinin türü, öğrenciye yaklaşma şekli, sınıf içinde ve dışında göstereceği tutumlar ile davranışların öğrencileri doğrudan veya dolaylı olarak etkileyeceği unutulmamalıdır (Külahlıoğlu, 2000; Gözütok, 2008). Bu çalışmada öğretmen adayları okul deneyimi dersi kapsamında sorulara verdikleri cevaplarda genel olarak gözlemledikleri matematik öğretmenlerinin MEB’in Öğretmenlik Mesleki Genel Yeterliliği” çalışmasında belirtilen yeterlilikleri sağladıklarını görülmüştür.

Öğretmen adaylarının matematik öğretmenleri üzerine görüşleri değerlendirildiğinde şu öneriler yapılabilir.

- Matematik öğretmenlerinin dersi daha verimli işlemleri için uygun yöntem ve teknikler konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekir.
- Matematik dersinin soyut kavramlardan arındırıp öğrencilerin günlük yaşamları ile ilişkilendirilecek şekilde öğretim teknolojilerinden yararlanılması gerekir.
- Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekir.
- Öğretmenler derse planlı ve programlı gelmelidir. Anlatacağı konu hakkında ön hazırlığı olması gerekir.
- Öğretmenler öğrencilerine her konuda örnek teşkil edecek şekilde rol-model olmaları gerekir.
- Birçok öğrencinin matematik dersini sevmeyişi ve matematiğe karşı önyargılar taşıdığı düşünüldüğünde matematik öğretmenin dersi sevdirmesi konusunda büyük bir çaba göstermesi gerekir.
- Öğretmenlerin öğrencileri ile ilişkilerinde hoşgörülü ve sabırlı olmaları gerekir.
- Öğretmenler öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğrenci merkezli ders anlatmaları gerekir.
- Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilmeleri için kitap okuma alışkanlıklarını geliştirmeleri ve öğrencileri teşvik etmeleri gerekmektedir.
- Öğretmenler sınıf ve öğrenci ayırımı yapmaksızın her öğrenciye eşit mesafede yaklaşması gerekir.
- Öğretmenlerin öğrencilerle ve velilerle etkili iletişim sağlamaları gerekir.

KAYNAKLAR

- Alkan, C. Hacıoğlu, F. (1997). Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi, Alkım Yay., Ankara.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D., ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KE-FAD), 8 (2), 83-97.
- Büyükoztürk Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Collinson, V. (2012). Sources of Teachers' Values and Attitudes. Teacher Development, 16(3), 321-344. doi:10.1080/13664530.2012.688675
- Demirel, Ö. (1999). Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, N., Ünişen, A., (2018) Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17 Sayı: 67, 997-1013.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. Değerler Eğitimi Dergisi, 1 (1), 79-96.
- Eraslan, A., (2009). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının 'Öğretmenlik Uygulaması' Üzerine Görüşleri. Necatibey Eğitim Fakültesi Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EF-MED) Cilt 3, Sayı 1, 207-221.
- Ergünes, Y. (2005). Okul Deneyi Dersi Uygulamasının Öğrenciler Tarafından Amacına Uygun Olarak Yapılıp Yapılmadığının Değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (13), 106-128.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E., (1996). How to Design and Evaluate Research in Education. New York, NY: McGraw-Hill.
- Gözütok, F. D. (2008). Eğitim ve Şiddet. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Gürkan, T. (1993). İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları İle Benlik Kavramları Arasındaki İlişki. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Karagöz, Y. Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Faktör Analizi Metodu İle Geliştirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, 81-98.
- Kılbaş Köktaş, Ş. (2003). Sınıf Yönetimi. Nobel Kitapevi. Adana.
- Külahlıoğlu, Ş. Ö. (2000). Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Sosyal ve Psikolojik Etmenler. L. Küçükahmet (Ed.), Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- MEB., (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri, Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Oğuz, S., Avcı, E., (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyim Dersine Yönelik Görüşleri. Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE e-ISSN:2147-1606 Vol 3 (3), 40-53.

- Özyıldırım Gümüş, F., Acar, T., Yetkin Özdemir, E., (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Gözünden Matematik Öğretmenleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 34, 23-31.
- Patton, M.Q. (2002). Qualitative Research and Evaluation methods (3th ed.). California: Sage Publications.
- Sakallı, M., Hürsen, Ç. ve Özçınar, Z. (2007). The Frequent Use of Teaching Strategies/Methods Among Teachers According to The Teacher Candidates Observation. Cypriot Journal of Educational Sciences, 2(1), 1–8.
- Saraç, G. (2004). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi I Dersine Yönelik İlgileri ve Beklentileri.
- Sezer, Ş. (2018). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Tutumlarının Öğrencilerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 33(2): 534-549 [2018] doi: 10.16986/HUJE.2017031319 [Araştırma Makalesi / Research Article].
- Şaşmaz Ören, F., Sevinç, Ö.S., & Erdoğan, E., (2009). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutumlarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Educational Administration: Theory and Practice, Vol 15, Sayı 58, 217-246.
- Tavşancıl, E. (2014). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınları
- Türkoğlu, A. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Mikro Yayınları.
- Yapıcı, Ş. & Yapıcı, M. (2004). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I Dersine İlişkin Görüşleri. İlköğretim- Online, 3(2): 54-59.
- Yeşil, R. & Çalışkan, N. (2006). Okul Deneyimi I Dersinden Öğrencilerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4 (1): 55-72.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2008). Eğitim Psikolojisi (Birinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H., (2011). Nitel Araştırma Yöntemleri. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.